

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI – CLUJ NAPOCA
ȘCOALA DOCTORALĂ ”ECUMENE”**

TEZĂ DE DOCTORAT

**ÎNDRUMAREA DUHOVNICEASCĂ ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR
ȘCOLARE LICEALE**

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC
Prof Dr Molnar Janos

DOCTORAND
Kovacs Szabolcs

CLUJ NAPOCA
2015

Cuprins

INTRODUCERE.....	6
STRUCTURA ȘI PROBLEMATICA TEZEI.....	8
PREZENTAREA TEMEI	10
CUVINTE CHEIE.....	12
I. PREZENTARE TEORETICĂ PE BAZA LITERATURII.....	13
I.1. Consiliere spirituală și/sau pastorat în școliile liceale? Clarificarea expresiilor teologice.....	13
I.1.1. Determinarea ideii „consiliere spirituală”.....	15
1. SISTEMUL RELAȚIONAL AL CONSILIERII SPIRITUALE ȘCOLARE.....	19
1.1. Contextul educațional al consilierii spirituale.....	19
1.1.1. Școala ca unitate educativă de bază.....	20
1.1.2. Școala ca spațiu educativ	21
1.1.3. Sistemul educativ. Contingența dublă în teoria lui Luhmann.....	22
1.1.4. Contingența problemei educaționale	23
1.2. Relația dintre școală și biserică.....	26
1.2.1. Ambivalența educației în cadrul bisericii secularizate	28
1.3. Relația între familie și școală.....	30
1.4. Direcțiile principale al educației transilvanice în secolele al XIX-XX-lea.....	32
1.5. Liceele reformate și educația religioasă	35
1.5.1. Educația și educatorii.....	35
1.5.2. Liceele reformate repornite și schimbările principale legate de ele.....	38
2. LOCUL CONSILIERII SPIRITUALE ȘCOLARE ÎN GENEALOGIA ȘTIINȚEI DE CONSILIERE SPIRITUALĂ.....	40
2.1. Paradigmele consilierii spirituale – funcționalitate și actualitate	40
2.2. Locul consilierii spirituale școlare în cadrul direcțiilor spirituale.....	41
2.2.1. Direcția kerigmatică.....	42
2.2.2. Direcția și metoda ”gestalt”.....	43
2.3. Consiliere spirituală pe bază terapeutică	44
2.4. Paradigma consilierii terapeutice sistematice.....	46
2.4.1. Antropologia teologică și sistematică.....	46
2.4.2. Direcția consilierii spirituale sistematice al lui Christoph Morgenthaler.....	50
2.5. Interpretarea sistematică a consilierii spirituale școlare.....	51
2.5.1. Natura conflictului în sistemul lui Luhmann.....	55
2.5.2. Paradigma ”copilului problematic”.....	57
2.6. Consiliere spirituală contextuală.....	59
3. DIMENSIILE CONSILIERII SPIRITUALE ȘCOLARE.....	65
3.1. Aspectul evanghelic al consilierii spirituale școlare.....	65
3.2. Aspectul pneumatic al consilierii spirituale școlare.....	67
3.3. Aspectul spiritual-ritual al consilierii spirituale școlare.....	70
4. PRINCIPIUL CONSILIERII SPIRITUALE ȘCOLARE.....	71
4.1. Efectele și formele consilierii spirituale școlare.....	71
4.1.1. Îndrumare, consultanță și dialogul suportiv cu student, părinte și profesor.....	72
4.1.1.1. Consiliere spirituală școlară ca serviciu.....	74
4.1.1.2. Consiliere spirituală școlară și metoda <i>smaltalk</i>	77
4.1.2. Educare și programe creative pentru grupuri (relații sociale, cultură școlară, liturgii, meditații).....	80
4.1.2.1. Pastoratul școlar ca liturgie.....	81
4.1.2.2. Consiliere spirituală ca martyria.....	82
4.1.2.3. Consiliere spirituală ca diaconie.....	83

4.1.2.4. Consiliere spirituală ca koinonie	83
4.1.3. Experiența școlară și formarea spațiului școlar.....	84
4.1.4. Intervenție de criză și consiliere spirituală.....	85
5. CONSILIERE SPIRITUALĂ ȘCOLARĂ CA MISIUNE ÎNTR-O CULTURĂ SECULARĂ.....	87
5.1. Cadrul istoric.....	87
5.2. Coliziunea misiunii creștine și a culturii.....	89
5.3. Criza credinței.....	90
5.4. Misionare sau evanghelizare? Schimbare și/sau conversie?.....	93
5.4.1. Consiliere spirituală ca misiune indirectă.....	95
5.4.2. Consiliere spirituală școlară ca misiune într-o cultură seculară.....	95
5.4.3. Rolul consilierii spirituale școlare în cadrul educației și al vindecării.....	98
6. ASPECTELE CARE AFECTĂ PROCESUL DEZVOLTĂRII AL ADOLESCENȚEI.....	100
6.1. Dezvoltare psihosomatică.....	100
6.1.1. Dezvoltare somatică.....	101
6.1.2. Dezvoltare cognitivă.....	102
6.1.3. Aspecte psihosociale.....	102
6.2. Relația între dependență și autonomie personală.....	104
6.2.1. Influența sistemului de familie.....	106
6.3. Contextul dezvoltării al adolescenței: familia, colegii, școala.....	107
6.3.1. Reevaluarea sistemului de familie din privința ajutătorilor.....	107
6.3.2. Importanța biologică și psihologică al relației între mamă și copil.....	109
6.3.3. Importanța educației familiale.....	114
6.3.4. Conflictul în familie.....	116
6.3.5. Conflicte în jurul divorțului.....	118
6.3.6. Conflicte intergeneraționale.....	119
6.3.7. Adolescenții între colegi.....	121
6.3.8. Școala și adolescența.....	123
7. PROBLEMELE FRECVENTE ALE ADOLESCENȚEI. MODUL DE COPING. POSSIBILITATEA CONSILIERII SPIRITUALE.....	127
7.1. Problemele interne și externe ale adolescenței	127
7.1.1. Problemele interne.....	128
7.1.1.1. Depresia și caracteristicile generale.....	129
7.1.1.2. Factori care provoacă simptome depresive.....	131
7.1.2. Problemele alimentării: anorexia nervosa și bulimia nervosa.....	133
7.1.2.1. Anorexia nervosa.....	133
7.1.2.2. Bulimia nervosa.....	135
7.1.3. Problemele externe.....	135
7.1.3.1. Criză de droguri.....	136
7.1.3.2. Consumția de alcool în adolescență.....	138
7.2. Perspectiva prevenției și al intervenției într-o nouă perspectivă.....	138
7.3. Problemele frecvente școlare și posibilitățile consilierii spirituale școlare.....	140
7.3.1. Fenomenul ”mobbing” printre studenți.....	140
7.3.1.1. Cauzele care provoacă agresiune.....	141
7.3.1.2. Posibilitățile intervenției.....	143
7.3.2. Criză spirituală în jurul divorțului.....	144
7.3.2.1. Posibilitățile intervenției.....	145
7.3.3. Teama din cauza notelor.....	146
7.3.3.1. Posibilitățile intervențiilor.....	146
7.3.4. Insultă în familie.....	147
7.3.4.1. Insultă sexuală și simptomele referitoare.....	148

7.3.4.2. Prevenție și consiliere spirituală.....	148
7.4. Intervenție în criză și consiliere spirituală.....	149
7.4.1. Determinarea scurtă a crizei.....	149
7.4.2. Intervenție de criză în cadrul școlar.....	150
7.4.3. Decesul și doliul în școală.....	152
7.4.3.1. Aspecte influențatoare al conceptului de deces.....	155
7.4.3.2. Rolul consilierii spirituale în preluarea doliului.....	156
7.4.4. Tentativă de suicid.....	158
7.4.4.1. Cauzele psihice care se duc la suicid.....	159
7.4.4.2. Posibilitățile prevenției.....	160
7.4.5. Consiliere spirituală pentru părinți.....	161
8. IDENTITATEA ADOLESCENȚILOR. IDENTITATEA RELIGIOASĂ.....	163
8.1. Influența societății și a circumstanțelor asupra dezvoltării identității.....	163
8.2. Autopercepție în adolescență.....	165
8.3. Condițiile dezvoltării identității.....	166
8.4. Empatie, altruism, iubire.....	168
8.4.1. Recunoașterea autoaprecierii și începutul identității religioase.....	170
8.5. Identitate religioasă.....	172
8.5.1. Factorile determinante socio-psihologice în identitatea religioasă.....	174
8.5.2. Remușcare, tulburări ai identității. Nonidentitate. O problemă existențială.....	176
9. EXPERIENȚA RELIGIOASĂ AL ADOLESCENȚILOR.....	179
9.1. Interpretarea religio-fenomenologică al experienței religioase.....	179
9.2. Componentele personale ale orientării religioase.....	184
9.2.1. Interpretarea expresiei: orientare religioasă.....	184
9.2.2. Prelucrarea trecutului.....	185
9.3. Imaginea de părinte, de Dumnezeu, reprezentația de Dumnezeu.....	187
9.3.1. Analiza reprezentării de Dumnezeu la adolescenți.....	190
9.4. Rolul educativ al familiei și orientarea religioasă al adolescenților.....	191
9.5. Importanța imaginii de Dumnezeu și rolul ei în consiliere spirituală.....	195
9.6. Procesul converziei.....	196
9.6.1. Dinamica internă a spiritului.....	198
9.6.2. Converzie și renaștere.....	200
9.6.2.1. Faza converziei.....	200
9.6.2.2. Faza renașterii.....	200
9.6.2.3. Perioada primei bucurii.....	201
9.6.3. Converzia ca un fenomen spiritual.....	201
9.6.4. Dezvoltarea credinței și relația ei cu procesul converziei.....	202
9.6.5. Relația dintre pocăință converzie.....	203
9.6.6. Rezistența și converzia.....	204
9.6.7. Patologia și converzia.....	205
9.7. Interpretarea religio-psihologică al remușcării în adolescență.....	205
9.7.1. Păcatul nedeterminat și fictiv.....	205
9.7.2. Relația remușcării cu conștiința.....	206
9.7.3. Remușcarea și componentele ei spirituale: reprimare, recurgere, proiecție.....	207
9.8. Îndoielile religioase și importanța raționalizării în adolescență.....	210
9.8.1. Iraționalitatea existenței.....	210
9.8.2. Raționalizarea și lupta pentru fiecare zi.....	211
9.8.3. Autismul clerical și raționalizare.....	214
10. PERSOANA CONSILIERĂ.....	216
10.1. Contextul determinant al familiei.....	216

10.2. Diferența de genuri și importanța acestuia în consiliere spirituală.....	217
10.3. Competențe personale.....	218
10.3.1. Competențe personale proprii.....	219
10.3.2. Atitudinea personală.....	220
10.4. Competențe complementare.....	222
10.4.1. Competența evaluării situației.....	222
10.4.2. Competența relaționării.....	223
10.4.3. Competență comunicației.....	223
10.4.4. Competența spiritual-rituală.....	224
10.4.5. Competență grup-pedagogică.....	225
10.4.6. Competență relațională.....	225
10.4.7. Competență de intervenție în criză.....	225
10.5. Identitatea consilierii: dezvoltare dinamică sau blocare?.....	226
REZUMATUL PĂRȚII TEORETICE	228
II. OBIECTIVELE CERCETĂRII.....	233
II.1. PREZENTAREA METODOLOGICĂ ȘI STRUCTURALĂ A CERCETĂRII.....	235
II.1.2. ASPECTE METODOLOGICE LA INTERVIUL REGISTRAT CU CONSILIERII SPIRITUALI.....	237
II.1.3. ASPECTE METODOLOGICE LA COMPLETAREA CHESTIONARIILOR.....	242
II.1.3.1. Procedura.....	242
II.1.3.2. Selecționare.....	242
II.1.4. Date demografice al grupului analizat.....	245
III. PREZENTAREA REZULTATELOR.....	248
III.1. Contribuția împrejurimii școlare și al relațiilor sociale la intervenția consilierii spirituale.....	248
Cuprins.....	272
III.2. Contribuția practicii religioase ale studenților și metoda religioasă de coping.....	274
Cuprins.....	292
III.3. Contribuția calificării consilierii, suportul și recunoașterea activității consilierii.....	295
Cuprins.....	309
III.4. Ce concluzii pot fi obținute de către Biserica Reformată care ar îmbunătăți importanța misiunii școlare?.....	311
Cuprins.....	320
IDEI REZUMANTE.....	322
ALTE PROPUNERI PENTRU CERCETARE.....	324
MULȚUMIRI.....	326
ANEXE.....	327
Interviul registrat cu consilierii de școală.....	327
Cherstonar pentru studenți.....	329
CHILD BEHAVIOR CHECK LIST (CBCL).....	331
Rezumatul interviului cu consilierul M.....	332
Rezumatul interviului cu consilierul Z.....	335
Rezumatul interviului cu consilierul A.....	338
Rezumatul interviului cu consilierul G.....	344
Rezumatul interviului cu consilierul H.....	347
Rezumatul interviului cu consilierul C.....	350
Rezumatul interviului cu consilierul L.....	352
Rezumatul interviului cu consilierul O.....	357
BIBLIOGRAFIE.....	361

Cuvinte cheie

îndrumare duhovnicească, educație pastorală, consiliere spirituală, îndrumare spirituală, dezvoltarea personalității, identitate religioasă în adolescență, socializare familială și școlară, intervenție de criză, misiologie, competențe al consilierii spirituale

Introducere

Când mă apropii de acest domeniu de cercetare sunt conștient de complexitatea acesteia. Educația spirituală în școlile liceale reformatate din Transilvania în această formă există numai de câteva decenii.

După restituirea instituțiilor educative între 1990-1995 (școli și internate) bisericile reformatate, romano-catolice, luterane și unitariene au reorganizat și au repornit aceste instituții. Mulțumită de legislația educațională din România aceste instituții funcționează ca instituții *semi-clericale*. Clădirile și imobilele aparțin bisericilor referitoare, iar programul educativ se derulează conform legislației educative generale care prescrie și limitează activitatea religioasă a bisericilor în aceste instituții.

Totodată trebuie menținută, că bisericile în aceste condiții au posibilitatea de a interveni la educația adolescenților pe traiect religios, au posibilitatea de a adresa tineri religioși și nereligioși în cadrul comunității școlare.

După ce am terminat facultatea de teologie la Cluj Napoca, m-am simțit nevoit să studiez mai departe în domeniul teologiei pastorale. Am studiat consiliere spirituală, terapie de familie pe bază sistematică, bibliodramă și în cursul acestor studii am fost nominat ca preot școlar la Liceul Teologic Reformat din Târgu Mureș. M-am simțit provocat profesional în diferitele situații ale problemelor studențești. Era evident importanța intervențiilor de consiliere spirituală precum și orele de educație spirituală. Totuși, procesul ajutării deseori nu era simplu.

Am constatat ca consilier spiritual că nu numai intervenția personală a consilierii spirituale ci și atmosfera școlii, comunitatea, suportul familiar, satisfacția studenților influențează această relație personală cu persoana ajutată.

Am constatat că este o posibilitate de a apropia către studenți și profesori prin paradigmă misiologică. Citând pe pastorul Sandor Karacsony¹: ”Profesorul este preot-profesor. Nu în sensul că

1 Sándor Karácsony Era un preot reformat, teolog, pastor al tinerii generații. Publica cărți voluminoase între 1919-

își poartă un talar, ci în sensul că învățându-le pe studenți face și educare. El se simte ca un misionar. (...) El este un martor preot-profesor. El stă în fața lui Hristos și această putere trebuie mărturisită. Acesta involvă toată cultura.”² Observația lui reprezintă prezența educativă-martoră a bisericii reformate la instituții școlare liceale. Cât de evidentă este această atitudine misiologică în prezent?

Am constatat că consilierea spirituală de fapt reprezintă biserica propriu-zisă în școlile respective. Este de înțeles, că activitatea misiologică este pusă în prim plan, dar trebuie realizat, că prin prezența personală a consilierii spirituale, prin interacția, prin sharingul (încarnare) nu poate fi luată ca metodă *directă* de misionare (astfel nu se mai poate numi consiliere spirituală), dar prin efectul intervenției personale, ajutorare, îndrumare, și pasing rezultatul poate fi numit misiune incarnațională, adică misiune în *mod indirect*.

1. Stabilirea problemei

Școlile liceale Reformate sunt un caz special. Nu sunt nici școli clericale nici ale statului. Au un status *semi-clerical*. Sunt școli care aplică educația religioasă într-un curriculum secular. Cooperarea dintre stat și biserică este nevoită dar în practică este o problemă implementarea valorilor etice creștine, precum și spiritualitatea într-o educație seculară școlară. Există un efort din partea bisericii de a balansa educația seculară cu elemente religioase. Educația seculară este un răspuns adecvat la necesitățile și interesele economice ale societății. Putem forma același întrebare ca și Carl Nipkow: ”ce înseamnă azi să fi crescut fără Dumnezeu?”³ O cercetare făcută în școlile liceale in Erlangen-Nurnberg demonstrează, că există corelație pozitivă între procesul educativ, religiozitate și performanță.⁴ Relația poliformă între studenți, părinți, profesori, colegi, consilier produce un cadru suportiv pentru procesul de consiliere spirituală care rezultă o tendință pozitivă în dezvoltarea personalității adolescenților.

Privind aceste rezultate supunem, că consilierea spirituală în școlile liceale reformate influențează relația dintre studenți, promovează un contact amical cu profesori, creează ocazii pentru creșterea spirituală (prin rugăciuni, ceremonii, discursuri private, lecții de Biblie, etc.) elemente care atribuie comunității școlare o atmosferă pozitivă și suportivă. Consilierea spirituală are efect și asupra persoanelor nereligioase, necredincioși. Din perspectiva noastră trebuie luată în considerare efectul implicit al factorului consiliere spirituală, factorul ce va fi analizat în acest

1946 despre educația tinerilor.

2 Karácsony Sándor: Magyar ifjúság. Tettrendszer és etika. (Tineretul Maghiar. Fapt și Etică) Széphalom Könyvműhely, Budapest 2005.41.

3 Nipkow: Erwachsenwerden ohne Gott? Gotteserfahrung im Lebenslauf. Chr. Kaiser Verlag, München 1986.85.

4 Heike Vierling-Ihrig: Was hat die Kirche von der Schulseelsorge? In: Harmjan Dam/Mathias Spenn: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Bd. 2. Comenius Institut, Münster, 2007.36.

studiu.

Pe de altă parte trebuie menținută, că consilierea spirituală este o metodă adecvată în adresarea persoanelor nereligioase formând un răspuns la nevoiile lor spirituale. Așadar, consilierea spirituală are un caracter misiologic-evangelic deoarece studenții și părinții care intră în contact cu consilierul spiritual sau participă la unele evenimente religioase spirituale (prin caracterul incarnațional) consilierea spirituală rezultă o activitate misiologică implicată⁵.

Interpretând importanța și rolul bisericii în procesul educațional al școliiilor liceale reformate trebuie considerată și chiar pusă mai mult accent asupra activității consilierii spirituale fiind o metodă misiologică importantă pentru biserică ce nu poate fi lăsat la o parte.

2. Scopul cercetării

Trebuie recunoscute efectele factorilor variate care influențează consilierea spirituală în școlile reformate liceale. Acesta ar ajuta să înaintăm cu un pas mai aproape de această activitate și să efectuăm intervenții mai adecvate. David Kabisch⁶ asumă situația germană, constatând că deoarece intervenția consilierii spiritual este incarnațională, empatic precum și misionar-evangelică, această activitate are un singur scop: de a învăța pe studenții cum să devină ”consilieri spirituali” unul pentru altul.

Făcând comparație cu viziunea lui Kabisch, această cercetare este numai un prim pas către situația ideală. Această cercetare descriptivă are ca scop descoperirea și descrierea prezentei situații și activității consilierii spirituale în școliiile liceale reformate. Această cercetare nu este o diagnoză totală doar servește date adiționale pentru a putea identifica apropiierile posibile pentru efectuarea unor schimbări în procesul consilierii spirituale.

Ar fi interesant de a continua această cercetare implicând grupuri control pentru a accentua efectele și caracteristicile consilierii spirituale școlare.

5 Klessmann, 2010.166.f

6 David Kabisch: Schüler als Schulseelsorger: Evangelische schülerarbeit im Bibelkreis. In: Ralf Koerrenz/Michael Wermke (Hg): Schulseelsorge – Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.137.f.

3. Ipoteza cercetării

În primul plan trebuie considerat, că în acest domeniu nu au fost făcute cercetări similare în instituțiile respective. Ca preot școlar caut răspunsuri la anumite întrebări:

1. Care sunt factoriile cele mai relevante care influențează studenții, intervenția consilierii spirituale școlare și care sunt consecințele și concluziile ce se pot obține pentru Biserica Reformată;

Întrebări ajutătoare

1.1. Cum contribuie experiența condițiilor școlare, relația socială școlară la intervenția consilierii spirituale?

1.2. Cum influențează intervenția consilierii spirituale practica religioasă și metoda religioasă coping al studenților?

1.3. Cum influențează intervenția consilierii spirituale calificativul consilierii, suportul și recunoștința față de consilier?

1.4. Ce concluzii și ce învățătură poate obține biserica din rezultatele acestei cercetări ce ar impune importanța misiologică al consilierii spirituale școlare?

Rămân niște întrebări deschise. Trebuie precizată fenomenul ”schimbare pozitivă”, precum și parametrii de măsurare al acestuia. O cercetare pe bază largă cu multiple grupuri trebuie efectuată pentru a obține un răspuns viabil.

4. Relevanța cercetării

Consilierea spirituală poate fi privită ca domeniul de dialog dintre biserică, școală, student și familie. Din cauza multiplelor schimbări în cadrul societății, problemele familiale și studențești s-au majorat, precum și tensiunea între așteptări și performanță. Consilierea spirituală a devenit o modalitate intermedială între terți, exercitând o influență pozitivă asupra persoanelor implicate. În al doilea rând putem vorbi despre consiliere spirituală ca despre *misiune indirectă* într-un loc special. În al treilea rând această activitate este considerată ca fiind un important serviciu din partea bisericii dar și pentru biserică.

Cercetarea este relevantă pentru pastori, conducătorii bisericii, dar și pentru toți cei care sunt interesați în educația spirituală al studenților.

5. Metoda de cercetare

Căutând răspunsul la întrebarea de bază o cercetare descriptivă este prezentată în această teză. Scopul cercetării este de a obține cât mai multe detalii despre experiențele școlare ale studenților, referitor la relațiile sociale, la atmosfera școlii, la suportul familiei, la religiozitatea adolescenților, etc. Este important să precizăm importanța consilierii spirituale în cadrul școlii precum și influența acestuia asupra studenților. Este important să primim date despre modul în care consilierul spiritual adresează și influențează persoane nereligioase în cadrul școlii.

În cadrul cercetării două axe de cercetare trebuie distinse. Prima este o cercetare prin chestionare, completate de 785 studenți din liceele teologice reformate din Transilvania (Oradea, Satu Mare, Cluj Napoca, Târgu Mureș, Ajud, Odorheiu Secuiesc, Târgu Secuiesc, Sfintu Gheorghe). Chestionarul este format din două părți: prima parte registrează date despre situația și experiențele studenților la școală, a doua parte este un chestionar standardizat Child Behavior Check List (CBCL) care măsoară șase factori. Studenții au fost selectați în două grupuri pe bază teoretică psihologică: cei din clasele a IX.-a și a XII-lea. Așadar aceste grupuri de vârstă corespund categoriilor psihologice de *pre-adolescență* și *adolescență*. Conform factorilor stabile ale participanților am prelucrat și selecționat datele obținute cu ajutorul programului SPSS. Am făcut analiză de frecvență, ANOVA, t-test, corelație Pearson.

Axa a doua al cercetării constă în interviul registrat cu consilierii spirituali (pastori) din aceste școli. Opt persoane au participat la interviu. Rezumatul interviului este prelucrat și adăugat la răspunsurile date la întrebările principale ale cercetării.

6. Structura tezei

Prima parte a tezei este partea teoretică formată din zece capitole. În această parte sunt prezentate cercetările recente și teoriile legate de problema consilierii spirituale. Am prelucrat publicațiile și lucrările relevante în limba maghiară, germană, engleză și olandeză. În cadrul acestei părți teoretice sunt interpretate problemele teoretice și metodologice al consilierii spirituale, problemele psihologice ale adolescenților, problemele frecvente în școală și posibilele intervenții, procesul dezvoltării identității religioase, copingul religios, persoana de consilier, etc. În partea a doua a tezei sunt prezentate metodele de cercetare și în patru capitole sunt interpretate și prezentate rezultatele chestionarilor și al interviurilor registrate.

7. Concluzii

Cu această cercetare primele pași în domeniul consiliere spirituală în liceele teologice reformate din Transilvania au fost făcute. Asta ne ajută să ne apropiem cât mai mult de această activitate profesională specială. Deoarece nici o cercetare nu a fost efectuată în acest sens, este esențial să avem o privire în ansamblu asupra acestei servicii școlare, despre avantajele și problemele, despre efectele și perspectivele lui. Privind rezultatele cercetării poate fi constatat:

a) Școala are un caracter special pentru studenți și consilieri. Este evident, că școlile reformate funcționează conform cerințelor legislației în vigoare. Așadar educația este puternic concentrată asupra performanța studenților. Acest lucru poate afecta atât atmosfera cât și dezvoltarea personală al studenților. Acest sistem este - mai bine zis - impersonal, competitiv și comerț-orientat. Școlile liceale teologice din Transilvania apar a asigura o alternativă cu un alt sistem de valori. Studenții apreciază atmosfera pozitivă a școlii, precum și relațiile pozitive cu colegii și cu profesori, educația în limba maternă și istoricul semnificativ al acestor insituii vechi. Aceste împrejurimi influențează în mod pozitiv atât dezvoltarea personalității studenților cât și starea spirituală a lor.

b) Relațiile sociale, comunitatea școlară, activitățile spirituale reprezintă un suport sigur pentru studenții în care ei pot fi ei însuși acesta ajutând formarea identității. Evident că relațiile familiale ale studenților sunt în general strâmte. Dar sunt totodată și sursa a multor probleme personale. Consilierul spiritual în școlile liceale reformate are ca importanță în primul rând prin caracteristicile lui personale, prin atitudinea empatică al lui. Prin prezența lui între studenți este posibil adresarea studenților în mod direct și personal stabilind o relație suportivă pentru cei nevoiți.

Un fenomen reciproc poate fi descoperit: nu numai consilierea spirituală influențează comunitatea școlii dar în mod reciproc, atmosfera pozitivă, suportivă ajută consilierul la o intervenție mai efectivă. Acest aspect este semnificativ și din punctul de vedere al studenților inactivi religios. Ei pot fi contactate prin componentele personale ale consilierii (apropiat, înțelegător, încrezător, bun comunicator, etc.) ca fiind o primă întâlnire cu elementele creștine ca încrederea, acceptare, atenție personală, răbdare, înțelegere, etc. Chiar aceste studenți inactivi religioși exprimă importanța cadrului religios al școlii (rugăciuni, activități spirituale, liturgii, etc). În mod indirect, prin prezența consilierii spirituale este asigurată și aspectul misiologic al acestei servicii.

c) Privind rezultatele obținute constatăm că metodele religioase de coping ale studenților au un rol important în viața lor. Mai ales fetele aleg aceste metode când apar probleme la școală (ei se roagă la Dumnezeu, iau contact cu un personal încrezător, etc). Din răspunsurile studenților reiese

că caracteristicile cele mai importante al consilierii sunt de fapt caracteristici personale: încrezător, prietenos, înțelegător, ascultător, etc. Un procent mai mare dintre studenți nu caută ajutor extern ei vor să-și rezolve problemele singur. Aceste grupuri sunt în mai mare pericol. Aceste persoane trebuie descoperite și ajutate în mod direct de către specialiști.

d) O sursă de problemă școlară evidentă apare la teama studenților de notele obținute. Procentul de peste 80% arată că această teamă poate afecta în mod negativ performanța dar și dezvoltarea personală și spirituală al studenților. Acest aspect trebuie luată în privință.

Din răspunsurile consilieriiilor spirituali reiese că biserica are un rol important în aceste școli. Ei necesită un contact mai direct cu echipa de conducătorii bisericești. Așadar este important ca biserica să aibă o atitudine mai conștientă, ținând o legătură mai prosperă cu instituția școlară (nu numai administrativă) cu familiile studenților. Trebuie menținute trei expresii: *convingere*, *participare* și *cooperare*.

Literatura

1. **ABELA, J.R.Z./ D'ALESSANDRO, D.:** Beck's cognitive theory of depression: A test of the diathesis stress and causal mediation components. In: British Journal of Clinical Psychology, Vol. 41, Issue 2. 2002. Forrás: www.onlinelibrary.wiley.com
2. **ABESSER, Bernd:** Schulandachten. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
3. **ALBATH, Hertmut:** Im tiefen Tal. Depression und Beratung. In: Wege zum Menschen, Vol59, No.2. Vandenhoeck-Ruprecht, 2007
4. **ALBERT-LŐRINC Márton:** A posztmodern pedagógia színeváltozása. In: Magiszter, pedagógusok szakmai-módszertani folyóirata, Romániai Magyar Pedagógus Szövetség, 1/2010. Forrás: www.rmpsz.ro Letöltés ideje: 2013.05.
5. **ALBERT-LŐRINCZ Márton:** A lélek párbeszéde, Presa Universitara Clujeana 2007.
6. **ALMA, H.A.:** Identiteit door verbondenheid. Een godsdienstpsychologisch onderzoek naar identificatie en christelijk geloof. Uitgeverij KOK Kampen, 1998.
7. **AMMERMANN, Norbert:** Seelsorge im Religionsunterricht. Religionspädagogische und pastoralpsychologische Elementarisierung unter dem Blickwinkel der Konstruktdimensionen Wahrheit und Sinn. Frankfurt am Main 1999.
8. **ANDERSON, T.S./ MAGNUSSON, D.:** Biological maturation in adolescence and the development of drinking habits and alcohol abuse among males: A prospective longitudinal study. In: Journal of youth and adolescence. 1990/19. Forrás: www.sagepub.com
9. **ATKINSON, R.L.:** Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest 1994.
10. **Auftrag der Evangelischen Kirche von Kurhessen-Waldeck** (Hrsg): Wenn Kirche in die Schule kommt...Schulbezogene Jugendarbeit und Schulseelsorge als neue Handlungsfelder der Kirche im Lebensraum Schule. Ein Beitrag zur Bezeugung des Evangeliums aus der Evangelischen Kirche von Kurhessen-Waldeck. Verlag Ahrend GmbH, Baunatal 2005.8.
11. **BAGDY, FEKETE, ERDÉLYI, MEZŐ:** Luborsky „Központi Kapcsolati Konfliktustémák módszere”. In: BAGDY Emőke, BAKTAY Gizella, MIRNICS Zsuzsanna (szerk): Pár és családi kapcsolatok vizsgálata. Budapest, 2006.
12. **BALSWICK, Jack O./ EBSTYNE-KING, Pamela/ REIMER, Kewin S.:** The Reciprocating Self. Human Development in Theological Perspective. InterVarsity Press Downers Grove, 2005.
13. **BANGÓ Jenő:** Niklas Luhmann rendszerelmélete és a konstruktivista nevelés. Századvég Folyóirat, 2005/4. Forrás: www.szazadvég.hu Letöltés ideje: 2013.05.
14. **BANGÓ Jenő:** Rendszerelmélet és pedagógia Niklas Luhmannál. In: Educatio, szerk. **SÉSKA Géza.** 2011/1. Forrás: <http://www.hier.iif.hu> Letöltés ideje: 2011.11.
15. **BARNES, Gill Gorell:** Család, terápia, gondozás. Animula Kiadó, Budapest 2004/2.
16. **BARTH, Karl:** Church Dogmatic III.4, 504-5 Lásd még:
17. **BATTISTICH, V./ HOM, A.:** The Relationship between Student's Sense of Their School as a Community and Their Involvement in Problem Behaviors. In: American Journal of Public Health, Vol. 87, No 12. 1997. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
18. **BAUMANN, Ulrike:** Fortbildung Schulseelsorge – ein Pilotprojekt der Evangelischen Kirche im Rheinland. In: DAM, Harmjan/SPENN, Mathias: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Bd 2. Comenius Institut, Münster, 2007.
19. **BAUMER, Thomas:** Über den Umgang mit trauernden Kindern und Jugendlichen in der Schule. In: Schulpastoral Diözese Rottenburg Stuttgart.Fachwissen. Forrás:

- www.schulpasoral.drs.de. Letöltés ideje: 2013.04.
20. **BAUMGARTEN, Otto**: Protestantische Seelsorge. Tübingen 1931.
 21. **BAYER, Oswald**: Martin Luthers Theologie. Tübingen, 2004.
 22. **BENKŐ Antal-MARTOS Tamás**: Serdülők és szülei kapcsolatáról, vallási és egzisztenciális értékeikről, In: Vallásosság és személyiség, Szerk: Horváth Szabó Katalin. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 2007.
 23. **BERG, Insoo Kim**: Konzultáció sokproblémás családokkal. Animula Kiadó, Budapest 2004/6.18-24.
 24. **BIEHL, Peter / JOHANSEN, Freidrich**: Einführung in die Ethik, Neukirchener Verlag, 2003.
 25. **BINTER, Gerald**: A setting és jelentősége a terapeuta szintjén. In: BRANDL-NEBEHAY, A./ RAUSCHER-GFÖHLER, B./ KLEIBEL-ARBEITHUBER, J. (szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2007.
 26. **BLANCK, Michael-Mayer**: Theologische Implikationen der Seelsorge. In: ENGEMANN, Wilfried (Hrsg): Handbuch der Seelsorge, Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig, 2009.
 27. **BLAZY Helga**: A pre- és perinatális élet kontinuitásáról. In: Várandósság, születés és gyermeknevelés a magyarországi kultúrákban. Kongresszusi Tanulmánykötet, Animula Kiadó, Budapest, 1999.
 28. **BODÓ Sára**: A gyász, mint a keresztyén ember krízise, és a lelkipozás lehetőségei. „Böszörményi Jenő és Neje Emlékalapítvány” és a Debreceni Református Kollégium, Debrecen, 2002.
 29. **BOSCOLO, L./CECCHIN, G./ HOFFMANN, L./ PENN, P.**: A milánói módszer. Animula Kiadó, Budapest 2000/12.
 30. **BOYATZIS, Chris J.-DOLLAHITE, David C.-MARKS, Loren, D.**: The Family as a Context for Religious and Spiritual Development in Children and Youth. In: The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence, Edit: ROELKEPARTAIN-KING-WAGENER-BENSON, Sage Publications Thousand Oaks London New Delhi 2006.
 31. **BÖSZÖRMÉNYI-NAGY, Iván/SPARK, G.M.**: Unsichtbare Bindungen. Die Dynamik familialer Systeme, Stuttgart 1981.
 32. **BROWN, Peter**: The rise of Western Christendom: Triumph and Diversity AD 200-1000, Blackwell, Oxford 1996.
 33. **BUDA Béla-SZILÁGYI Vilmos**: A partnerkapcsolatok pszichológiája. Gondolat Kiadó, Budapest, 1988.
 34. **BUDA Béla**: A család szerepe a pszichiátriai betegségek kóroktanában. In: HORVÁTH-SZABÓ Katalin (szerk): Családpaszichológia I. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba 2001.
 35. **BUDA Béla**: A lélek egészsége. A mentálhigiéné alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2003.
 36. **BUDA Béla**: Az iskolai nevelés - a lélek védelmében. Az iskolai menálhigiéné alapelvei. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2003.
 37. **BUDA Béla**: Az öngyilkosság. Animula Kiadó, Budapest, 2001.
 38. **BURKARD, Joachim**: Die Mitgestaltung der Schulkultur als Aufgabe der Kirche. In: BURKARD, J./WEHRLE, P. (Szerk): Schulkultur mitgestalten. Pastorale Anregungen und Modelle. Herder Verlag, Freiburg im Breisgau 2005.
 39. **BUSI Etelka**: Nevelési szintek 1. A család. ELTE TTK Multimédiapedagógia és Oktatástechnológia Központ, Budapest. Forrás: www.staff.u-szeged.hu Letöltés ideje:

- 2013.
40. **BYNG-HALL, J.:** Munkám családi szkriptekkel. Animula Kiadó, Budapest 2006/9.
 41. **C. MOLNÁR Emma:** Az anyaság pszichológiája, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1996.
 42. **CALVIN, John:** Institutes of Christian Religion. Transl. Henry Beveridge. Forrás: http://oll.libertyfund.org/?option=com_staticxt&staticfile=show.php%3Ftitle=535&chapter=218391&layout=html&Itemid=27 Letöltés ideje: 2012.11.
 43. **CHANDLER, R.K./ JANET, G.B./GRIFFIN, M.:** The impact of home-based sexual education on rural adolescents sexual behavior and attitudes. In: Journal of Adolescent Health, Vol.18. Issue 2, 1996. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 44. **Charles S. CARVER, Michael F. SCHEIER:** Személyiségpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, 2006. **MOKROSCH, Reinhold:** Gewissen und Adoleszenz. Deutscher Studien Verlag, Weinheim, 1996.
 45. **COLE, Michael/ COLE, Sheila R.:** Fejlődéslélektan, Osiris, Budapest, 1998.
 46. **COLLMAR, Norbert:** Schulseelsorgerliche Kompetenzen von Pfarrern und Lehrkräften. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
 47. **COOPER, Terry D.:** Sin, Pride and Self-Acceptance. The Problem of Identity in Theological Psychology. Inter Varsity Press, Downers Grove 2003.
 48. **COTTON, S./ LARKIN, E./ HOOPES, A. CROMER, B.A./ ROSENTHAL, S.:** The impact of adolescent spirituality on depressive symptoms and health risk behaviors. In: Journal of Adolescent Health Vol.36. 2005. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 49. **COTTON, S./ZEBRACKI, K./ROSENTHAL, S/TSEVAT, J./DROTAR, D.:** Religion/Spirituality and adolescent health outcomes: a review. In: Journal of Adolescent Health. Vol. 38, Issue 4. 2006.
 50. **CROCKETT, L/PETERSEN, A.:** Pubertal Status and psychosocial development: Findings from the Early Adolescence Study. In: LERNER Richard/FOCH, Terryl (ed.): Biological-Psychological Interactions in Early Adolescence. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale, New Jersey 1987.
 51. **CSIA Lajos:** Bibliai lélektan, százszorszép Kiadó és Nyomda Kft. Budapest, 1994.
 52. **CSIBI Sándor, CSIBI Mónika:** Egészségmagatartási és pszichés tényezők. In: Magiszter Pedagógusok szakmai-módszertani folyóirata. Romániai Magyar Pedagógus Szövetség, 1/2011. Forrás: www.rmpsz.ro Letöltés ideje: 2013.05.
 53. **CSÍKOS Csaba:** Iskolai matematikai bizonyítások és a bizonyítási képesség. In: Magyar Pedagógia, 99.évf. 1.sz. 1999.
 54. **CSILLAG Ferenc:** Napjaink jelensége: az agresszió. In: Magiszter Pedagógusok szakmai-módszertani folyóirata. Romániai Magyar Pedagógus Szövetség, 3/2008. Forrás: www.rmpsz.ro Letöltés ideje: 2013.05.
 55. **CSORBA János:** A gyermek-serdülőkori depresszió és kezelése. In: Hippocrates – Családorvosi és foglalkozás-egészségügyi folyóirat, V. évf. 4.sz. 2003. Forrás: www.medlist.com/HIPPOCRATER/V/4/272main.htm Letöltés ideje: 2013.04.
 56. **DAIGNEAULT, Isabelle, HEBERT, Martine, McDUFF, Pierre:** Men's and Women's childhood sexual abuse and victimisation in adult partner relationships: A study of risk factors. In: Child Abuse and Neglect 33. 2009.
 57. **DALLOS, R./ PROCTER, H.:** A családi folyamatok interakcionális szemlélete. In: BÍRÓ Sándor, KOMLÓSI Piroska (szerk): Családterápiás Olvasókönyv. 1. Animula Kiadó, Budapest 2001.
 58. **DAM, Harmjan/ MANN, Andreas:** In der Schulseelsorge bei schulischen Notfällen und Krisensituationen handlungsfähig sein. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias (szerk): Qualifizierung Schulseelsorge. Comenius Institut, Münster 2009.

59. **DAM, Harmjan/ SPENN, Mathias**: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Bd 2. Comenius Institut, Münster 2007.
60. **DAM, Harmjan/DAUBE, Stefanie**: In der Schulseelsorge Spiritualität gestalten. In: **DAM, Harmjan/ SPENN, Matthias** (szerk): Qualifizierung Schulseelsorge. Comenius Institut, Münster 2009.
61. **DAM, Harmjan/SPENN, Matthias**: Schulseelsorge in Deutschland – eine Situationsbeschreibung. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Comenius Institut, Münster 2/2010.
62. **DAM, Harmjan**: Schulseelsorge, ein Handlungsfeld aus drei Quellen: Religionsunterricht, Jugendarbeit und Seelsorge. In: Fachbereich Kinder- und Jugendarbeit im Zentrum Bildung der EKHN (szerk): Grenzgang zwischen Jugendarbeit, Schule und Seelsorge, Darmstadt 2003.
63. **DAWKINS, Richard**: Atheists for Jesus, 2006.04.01. Forrás: <http://old.richarddawkins.net/articles/20-atheists-for-jesus> Letöltés ideje: 2012.11.
64. **DE HEUS, P./ DIEKSTRA, R.F.W./ VAN DER LEDEN, B.I.**: Suicidaal gedrag van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Hoe gaat de school om met suicidaal gedrag? In: WOLTERS, W.H.G./ DIEKSTRA, R.F.W./ KIENHORST, C.W.M. (red.): Suicidaal gedrag bij kinderen en adolescenten. Ambo/Baarn 1987.
65. **DE WIT, J./ VAN DER VEER, G./ SLOT, V.W.**: Psychologie van de adolescentie. Ontwikkeling en hulpverlening. Uitgeverij Intro, Baarn 1997.
66. **DEAN, Kenda Creasy**: Proclaiming Salvation. Youth Ministry for the Twenty-First Century Church. In: Theology Today, Vol. 56, 2000. Forrás: www.sagepublications.com Letöltés ideje: 2011.11.
67. **DEGENER, Günther**: Formen und Häufigkeiten der Kindesmisshandlung. In: **DEGENER, Günther/KÖRNER, Wilhelm** (szerk): Kindesmisshandlung und Vernachlässigung. Ein Handbuch. Hogrefe, Göttingen 2005.
68. **DEMMEHUBER, Helmut**: 15 Jahre Schulpastoral in der Diözese Rottenburg Stuttgart – Bilanz und Perspektiven. In: KÜBLER, Alexander (Red): Notizblock. Bischöfliches Ordinariat der Diözese Rottenburg Stuttgart Hauptabteilung IX. Schulen. 36/2004. Letöltés helye és ideje: www.schulpastoral.drs.de / 2012.07
69. **DEMMEHUBER, Helmut**: Ein Blick über den Nachbarzaun: Katholische Schulpastoral in der Diözese Rottenburg-Stuttgart. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Comenius Institut, Münster 2/2010.
70. **DOMSGEN, Michael**: Seelsorge an Eltern. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
71. **Donald W. WINNICOTT**: Az egyén fejlődése és a család, Animula Kiadó, Budapest, 2006.
72. **DONELSON, Elaine**: Psychology of Religion and Adolescents in the United States: past to present. In: Journal of Adolescence, 1999, no.22,
73. **DORN L./CROCKETT L./PETERSEN A.**: The Relations of Pubertal Status to Intrapersonal Changes in Young Adolescents. In: Journal of Early Adolescence 8/4. 1988. Forrás: www.jea.sagepub.com Letöltés ideje: 2013.04.
74. **DRESCHER, Gerborg**: Acht Perspektiven zur Weiterentwicklung der evangelischen Schulseelsorge. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Comenius Institut, Münster 2/2010.
75. **DSM IV. Text Revision. Módosított DSM IV.** Animula Kiadó, Budapest 2001.215.
76. **DUNKAKE, Imke**: Die Entstehung der Schulpflicht, die Geschichte der

- Absentismusforschung und Schulschwänzen als abweichendes Verhalten. In: WAGNER, Michael (Hrsg): Schulabsentismus. Soziologische Analysen zum Einfluss von Familie, Schule und Freundeskreis. Juventa Verlag, Weinheim 2007.
77. **DUNN, John C.F.:** Unity and Diversity in the New Testament: An Inquiry into the Character of Earliest Christianity, SCM, London, 2006, 30-31.
 78. **ÉBER Márk Áron:** Komplexitás-redukálva. In: BUKSZ 18(4)/2006.
 79. **ELLISON, C.E./ LEVIN, J.S.:** The Religion-Health Connection: Evidence, Theory and Future Directions. Health Education and Behavior, Vol.25 (6), 1998. Forrás: www.sagepublications.com Letöltés ideje: 2011.11.
 80. **Emilia DOWLING/ Gill Gorrel BARNES:** Együttműködés a gyermekekkel és szüleikkel a különélés és válás során. Coincidencia, Budapest 2001.
 81. **ENGEMANN, Wilfried:** Das Lebensgefühl im Blickpunkt der Seelsorge. Zum Seelsorglichen Umgang mit Emotionen. In: Wege zum Menschen, Vol.61.No.3. Vandenhoeck-Ruprecht, 2009.
 82. **Erich NEUMANN:** Tiefenpsychologie und neue Ethik, Kindler Verlag BmbH, München, 1973. 3. Aufl.
 83. **Erik H. ERIKSON:** Gyermekkor és társadalom, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
 84. **ERLINGHAGEN, Karl:** Sakularisierung der deutschen Schule, Hannover, 1972.
 85. **ETÉNYI Zsuzsa:** Vizsgálható-e a születési emlékezet kisgyerekeknél? In: Várándósság, születés és gyermeknevelés a magyarországi kultúrákban, Kongresszusi Tanulmánykötet, Anumula Kiadó, Budapest, 1999.
 86. **FAIRBURN, C.G./SHAFRAN, R./COOPER, Z.:** A cognitive behavioural theory of anorexia nervosa. In: Behavior Research and Therapy, Vol. 37. Issue 1. 1999. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 87. **FAZAKAS István:** Tanügyi rendszerek Erdélyben a XIX.-XX. században. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda 2009.
 88. **FEKETE, Károly:** A református liturgiák története a XIX-XX. században, 2012.
 89. **FISCHER, Wolfgang:** Das missionarische Projekt der Lebensraumorientierten Seelsorge in Mainz. In: Missio konkret, 1/2007.
 90. **FLAMMER, August-ALSAKER, Françoise:** Entwicklungspsychologie der Adoleszenz, Verlag Hans Hübner, Bern-Göttingen-Toronto-Seattle 2002.
 91. **FLETT, John:** The Witness of God: The Trinity, Missio Dei, Karl Barth and the Nature of Christian Community, Eerdmans, Grand Rapids 2010,
 92. **FOWLER, James:** Die Stufen des Glaubens. Die Psychologie der menschlichen Entwicklung und die Suche nach Sinn. Gütersloher Verlag Gerd Mohn, 1991.
 93. **FÖLDES Petra:** Kényszer vagy lehetőség? Gondolatok a család és iskola viszonyáról. In: Új pedagógiai szemle 2006/7-8.
 94. **FRANKL, Viktor E.:** Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben. Jel Kiadó, Budapest, 2005.
 95. **FREUD, Sigmund:** A lélekelemzés legújabb eredményei, Könyvjelző Kiadó, Nyíregyháza, 1993.
 96. **FREUND, Annegret:** Gewissensverständnis in der evangelischen Dogmatik und Ethik in 20. Jahrhundert, De Grüyter, Berlin, New York, 1994.
 97. **FRIEDMANN, Edwin H.:** Generation to Generation. The Guilford Press, New York 1985.
 98. **FROMM, Erich:** Psychoanalyse und Ethik, Diana Verlag, Stuttgart-Konstanz, 1954.
 99. **FRUTTUS István Levente:** A megtérés, mint valláslélektani jelenség, in: HORVÁTH Szabó Katalin (szerk): Valláspszichológiai tanulmányok, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.
 100. **FRUYT, F./ De BOLLE, M./ McMRAE, R.R./ TERRACCIANO,**

- A./COSTA? P.T.:** Assessing the Universal Structure of Personality in Early Adolescence. The NEO-PI-R and NEO-PI-3 in 24 Countries. In: Assessment, Vol. 16. No. 3. 2009.
101. **GÁDOROS Júlia:** Depresszió és szorongásos zavarok gyermek- és serdülőkorban. In: Házi orvos Továbbképző Szemle, 2006/1, Forrás: www.sunrise.sote.hu/htsz/gadoros.htm Letöltés ideje: 2013.04.
102. **GAGYI Katinka:** Felekezeti oktatás a kommunista rendszerben. In: Magiszter, pedagógusok szakmai-módszertani folyóirata, Romániai Magyar Pedagógus Szövetség, 2/2009. Forrás: www.rmpsz.ro Letöltés ideje: 2013.05
103. **GEBAUER, Roland:** „*Wir sind ja von seinem Geschlecht.*” Überlegung zur Gottverwandtschaft des Menschen im Kontext der lukianischen Anthropologie. In: OORSCHOT, Jürgen van/IFF, Markus (Hg): Der Mensch als Thema theologischer Anthropologie. Beiträge in interdisziplinärer Perspektive. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 2010.
104. **GECCHIN, G.:** Milánói alapelvek – újra átgondolva. In: BÍRÓ Sándor, KOMLÓSI Piroska (szerk): Családterápiás Olvasókönyv. 1. Animula Kiadó, Budapest 2001.
105. **GEDE Csongor:** A Nagyenyedi Református Kollégium története 1918-1948. In: Buzogány Dezső és Ösz Sándor Előd (szerk): Alma Mater. Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 2006.
106. **GENSCHMAR, Klaus:** Schulseelsorge – eine besondere Form der Padagogischen Interaktion. Grin Verlag für akademische Texte, Clingen 2005.
107. **GEORGE, E./ IVESON, C./ RATNER, H.:** Megoldásközpontú terápia – a de Shazer modell. Animula Kiadó, Budapest 2004/6.
108. **GOLDENBERG, H. és I.:** Áttekintés a családról. 2/3. Animula Kiadó, Budapest 2008/20.
109. **GORDON, T.:** A szülői eredményesség tanulása. Gondolat Kiadó, Budapest 1990.
110. **GRAF, Alexander:** Mobbing. Theoretische und empirische Untersuchung von Konflikten im Bereich des Berufsschulwesens und Ableitung von Handlungsempfehlungen für Schule und Individuum. Kassel University Press, Kassel 2007.
111. **GRAHAM, Kings:** Christianity Connected: Hindus, Muslims and the world in the Letters of Max Warren and Roger Hooker. Zoetermeer, The Nederlands Boekcentrum 2002.
112. **GROM, B.:** Religionspädagogische Psychologie des Kleinkind- Schul- und Jugendalters. 5. Aufl. Patmos, Düsseldorf 2000.
113. **GUNDO Lames:** Schulseelsorge, als soziales System, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart-Berlin-Köln, 2000.
114. **HABERMAS, Jürgen:** Zeit der Übergänge: Kleine politische Schriften, Suhrkamp Verlag, Berlin 2001, Bd IX.
115. **HALBE, Jörn:** Was sinn macht. Kompetenz kirchlicher Seelsorge und Beratung in gesellschaftlichen Spannungsfeldern. In: Wege zum Menschen, Vol59, No.2. Vandenhoeck-Ruprecht, 2007.
116. **HAREL-FISCH. Y./ SOPHIE, W./ FOGEL-GRINWALD, H. and co.:** Negative school perceptions and involvement in school-bullying: A universal relationship across 40 countries. In: Journal of Adolescence, Vol 34, 2011. Forrás: www.elsevier.com/locate/jado Letöltés ideje: 2013.04
117. **HARNACK, Adolf von:** A kereszténység lényege, Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
118. **HARTUNG, Marianne:** Angst und Schuld in Tiefenpsychologie und Theologie. Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz, 1979.

119. **HAUGLAND, S./WOLD, B./STEVENSON, J./AAROE, L.E./WOYNAROWSKA, B.:** Subjective health complaints in adolescence. A cross – national comparison of prevalence and dimensionality. In: European Journal of Public Health. Vol.11.nr1. 2001.4-10. Forrás: www.nuigalway.ie Letöltés ideje: 2013.04.
120. **HAUSCHILDT, Eberhard:** Mein Auftrag, meine Fachkompetenz, meine Rolle – Seelsorgerliche Identität zwischen Eigenem und Erwartetem. Vortrag vor dem Arbeitskreis für Seelsorge und Beratung und Supervision (im Bereich der Kölner Kirchenkreise und des SKV Köln) am 23. Juli 2003.2. Forrás: www.ekir.de Letöltés ideje: 2013.04.
121. **HAUSCHILDT, Eberhardt:** Alltagsseelsorge. Der Alltag der Seelsorge und die Seelsorge im Alltag. In: POHL-PATALONG, Uta/MUCHLINSKY, Frank(Szerk): Seelsorge im Plural. Perspektiven für ein neues Jahrhundert. Hamburg 1999.
122. **HAUSL, Maria:** Auf den Leib geschrieben. Körperbilder und -kozepte im Alten Testament. In: FREVEL, Christian: Biblische Anthropologie. Neue Einsichten aus dem Alten Testament. Herder Verlag, Freiburg-Basel-Wien 2010.
123. **HEGYINÉ FERCH Gabriella:** Családpaszichológia. Corvinus Kiadó 2003.211-219.
124. **HELLER, Thomas:** Notengebung. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
125. **HENNING, Claudius, KNÖDLER, Uwe, ERGENZINGER, Ernst:** Problemschüler – Problemfamilien. Ein praktisches Lehrbuch zum systemischen Arbeiten mit schulschwierigen Kindern. Beltz Verl. 2000.
126. **HERMAN Judith:** Trauma és gyógyulás, Háttér Kiadó-Kávé Kiadó-NANE Egyesület, Budapest, 2003.
127. **HERVIEU-LÉGER, Daniele:** The Role of Religion in Establishing Social Cohesion. In: MICHALSKI, Krzysztof (ed.): Religion in the New Europe, CEU Press, Budapest 2006.
128. **HETHERRINGTON, E.M.:** A gyermek és a válás. In: HORVÁTH-SZABÓ Katalin (szerk.): Családpaszichológia I. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba 2001.
129. **HÉZSER Gábor:** A krízis. In: HORVÁTH-SZABÓ Katalin (szerk.): Családpaszichológia I. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba 2001.
130. **HÉZSER Gábor:** Miért? Rendszerszemlélet és lelkipozítói gyakorlat. Pasztorálpaszichológiai tanulmányok, Kálvin Kiadó, Budapest 2001.
131. **HÉZSER Gábor:** Pasztorálpaszichológiai tanulmányok. Elméletek , Irányzatok, emberkép. Debreceni Református Hittudományi Egyetem – Debrecen 2002.
132. **HÉZSER Gábor:** Pasztorálpaszichológiai szempntok az istentisztelet útkereséséhez, Kálvin János Kiadó, Budapest 2005.
133. **HILBERATH, Bernd Jochen:** Pneumatologie. Patmos Verlag, Düsseldorf 1994
134. **HILBERATH, Bernd Jochen:** Zur Personalitat des Heiligen Geistes. In: Theologische Quartalschrift 173/1993.
135. **HILPERT, Martin:** Theorien schulischer Gewalt. (PhD disszertáció) Freie Universität Berlin 2003.
136. **HINSCH, Joachim:** A depresszióban szenvedő kliensekkel való foglalkozás. In: BRANDL-NEBEHAY, A./RAUSCHER-GFÖHLER, B./KLEIBEL-ARBEITHUBER, J.(szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd alapítvány, Budapest 2007.
137. **HIRSCH, Mathias:** Schuld und Schuldgefühl, Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen, 1998.
138. **HOLDER, D.W./ DURANT, R. HARRIS, T./ DANIEL, J.H./ OBEIDALLAH, D./ GOODMAN, E.:** The Association Between Adolescent Spirituality and Voluntary Sexual Activity. In: Journal of Adolescent Health, Vol.26. 2000. Forrás:

- www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
139. **HOOD, Ralph W.-HILL, Peter C.-SPILKA, Bernard**: The Psychology of Religion: An Empirical Approach. The Guilford Press, New York, 2009.
 140. **HORVÁTH-Szabó Katalin**: A házasság és a család belső világa. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2007.
 141. **HORVÁTH-Szabó Katalin**: Vallás és emberi magatartás, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba, 2007.
 142. **HURRELMANN, Klaus**: Gewalt an Schulen. Bründel, Heidrun Beltz GmbH 2009. FORRÁS: www.kriminalpraevention.rip.de Letöltés ideje:2013.04.
 143. **HUSMANN, Barbel**: Tage der Religiösen Orientierung. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
 144. **INGE, Seiffke-Krenke/ OVERBEEK, Geertjan/ VERMLUST, Ad**: Parent-child relationship trajectories during adolescence: Longitudinal associations with romantic outcomes in emerging adulthood. In: Journal of Adolescence, Vol.33, Issue 1, 2010. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 145. **JACOBS, R./ REINECKE, M.A./GOLLAN, J./ KANE, P.**: Empirical evidence of cognitive vulnerability for depression among children and adolescents: A cognitive science and developmental perspective. In: Clinical Psychology Review, Vol. 28. Issue 5, 2008. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 146. **JANOWSKI, Bernd**: Konstellative Anthropologie. Zum Begriff der Person im Alten Testament. In: FREVEL, Christian: Biblische Anthropologie. Neue Einsichten aus dem Alten Testament. Herder Verlag, Freiburg-Basel-Wien 2010.
 147. **JENKINS, Hugh**: A változást okozó krízisek – egy közös vonás a családterápiákban. In: BÍRÓ Sándor, KOMLÓSI Piroska (szerk): Családterápiás Olvasókönyv. 1. Animula Kiadó, Budapest 2001.
 148. **JENKINS, Hugh**: A rendszer kezelése. Válogatás egy család-specialistától. Animula Kiadó, Budapest 2006/17.
 149. **JOSUTTIS, Manfred**: Segenskraefte. Potentiale einer energetischen Seelsorge. Chr. Kaiser Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh 2000.
 150. **KAMPFER, Horst**: Gewalt, das Böse...und kein Ende. In: Wege zum Menschen, Vol59, No.4. Vandenhoeck-Ruprecht, 2007.
 151. **KAMPFER, Horst**: Neid gebiert Gewalt: Ursprünge und Transformation. In: Wege zum Menschen Vol59.No1 Vandenhoeck-Ruprecht, 2007
 152. **KARLE, Isolde**: Seelsorge in der Moderne. Eine Kritik der psychoanalytisch orientierten Seelsorgelehre. Neukirchen-Vluyn 1996.
 153. **KARLE, Isolde**: Sinnlosigkeit aushalten! Ein Pladoyer gegen die Spiritualisierung von Krankheit. In: Wege zum Menschen, Vol 61 No.1. Vandenhoeck-Ruprecht 2009
 154. **KAUFMAN, J./MARTIN, A./ ROBERT, A.K./ CHARNEY, D.**: Are Child-Adolescent-, and Adult-Onset Depression One and the Same Disorder? In: Biological Psychiatry. Vol.49. 2001.
 155. **KERNBERG, Paulina F. Alan S. WEINER, Karen K. BARDENSTEIN**: Személyiségzavarok gyermek és serdülőkorban, Animula Kiadó, Budapest, 2007.
 156. **KERNBERG, Paulina F., WEINER, Alan S., BARDENSTEIN, Karen K.**: Személyiségzavarok gyermek és serdülőkorban, Animula Kiadó, Budapest, 2007.
 157. **KESSLER, R./ AVENEVOLI, S./ MERIKANGAS, K.R.**: Mood disorders in children and adolescents: an epidemiologic perspective. In: Biological Psychiatry, Vol.49. Issue 12. 2001. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 158. **KÉZDY Anikó**: Fejlődési krízisek késő serdülő- és fiatal felnőttkorban. A vallásosság jelegzetességei és összefüggései a lelki egészséggel középiskolás és egyetemista

- mintában, Semmelweis Egyetem Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola, PhD értekezés 2010.
159. **KÉZDY Anikó-MARTOS Tamás:** Vallási kételyek, In: Vallásosság és személyiség, Szerk: Horváth Szabó Katalin. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 2007.
 160. **KÉZDY-MARTOS-BOLAND-HORVÁTH-SZABÓ:** Religious doubts and mental health in adolescent and young adulthood. In: Journal of Adolescence, 2011, No.34.
 161. **KIENHORST, C.W.M./ VAN GROENOU, M.I. Broese:** Jongeren en zelfdoding. In: WOLTERS, W.H.G./ DIEKSTRA, R.F.W./ KIENHORST, C.W.M. (red.): Suicidaal gedraag bij kinderen en adolescenten. Ambo/Baarn 1987.
 162. **KIESSLING, Klaus:** Elternhaus-Pfarrhaus-Schulhaus. Tatorte sexueller Gewalt an Kindern und Jugendlichen. In: Wege zum Menschen, Vol.62. No.2. Vandehoek-Ruprecht, 2010.
 163. **KIESSLING, Klaus:** Vom vielfältigen Ackerfeld. Religiöse Entwicklung von Kindern im mehrheitlichen konfessionslosen Kontext. Bericht zu einer Veranstaltung mit Anna-Katharina Szagun an der Hochschule Sankt Georgen in Frankfurt am Main. In: Wege zum Menschen, Vol.59, No.2. Vandehoek-Ruprecht, 2007
 164. **KITTEL, Joachim:** Ignatianische Experimente. Zur Grundlegung einer Pädagogik ignatianischer Spiritualität in der Kinder- und Jugendarbeit. In: JUNG, Martina/KITTEL, Joachim: Schulpastoral konkret. Verlag Haus Altenberg, 2004.
 165. **KLAMMER, G./ KLAR, S.:** Hogyan ismerek meg? A rendszerszemléletű családterápia ismeretelméleti alapjai. In: BRANDL-NEBEHAY, A./ RAUSCHER-GFÖHLER, B./ KLEIBEL-ARBEITHUBER, J. (szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2007.
 166. **KLESSMANN, Michael:** Seelsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens. Ein Lehrbuch. 3. Aufl. Neukirchener Verlag, 2010.
 167. **KNAUSZ Imre:** Műveltség és autonómia, in: Új Pedagógiai Szemle, Szemle 2002/10
 168. **KNEEZEL, Teresa T.-EMMONS, Robert A.:** Personality and Spiritual Development. In: The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence, Edit: ROELKEPARTAIN-KING-WAGENER-BENSON, Sage Publications Thousand Oaks London New Delhi 2006.
 169. **KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk):** Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
 170. **KOERRENZ, Ralf:** Schulseelsorge – eine pädagogische Grundlegung. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
 171. **KOHLBERG, Lawrence:** Die Psychologie der Moralentwicklung, Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main, 1994.
 172. **KOVÁCSNÉ-SZABADI Erzsébet Tünde:** A Marosvásárhelyi Református Kollégium története 1918-1948. In: Buzogány Dezső-Ősz Sándor Előd (szerk): Alma Mater, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 2006.
 173. **KOZMA Zsolt (szerk):** Teológiai idegen szavak, kifejezések, szólások szótára. Református Egyház Misztótfalusi Kiss Miklós Sajtóközpont, Kolozsvár 2005.
 174. **KRAEHENBÜHL, V./ JELLOUSCHEK, H./ KOHAUS-JELLOUSCHEK, M./ WEBER, R.:** Mozaikcsaládok. Animula Kiadó, Budapest 2007
 175. **KRAMER, Anja:** Aktuelle Tendenzen in der Seelsorge und ihre Bedeutung für die Schulseelsorge. In: DAM, Harmjan/SPENN, Mathias: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Bd 2. Comenius Institut, Münster, 2007.

176. **KRAMER, Anja**: Gewalt in der Schule: Erscheinungsformen, Ursachen, Prävention. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
177. **KRAWCZAK, Peter**: Impuls „Gott in der Schule ein Gesicht geben“. Fachtagung Schulpastoral Köln am 08. März 2008 Kardinal Schulte Haus – Bensberg.6. Forrás: www.erzbistum-koeln.de Letöltés ideje: 2013.04.
178. **KREIDER, Alan/KREIDER, Eleanor**: Worship and Mission After Christendom, Paternoster, Milton Keynes-Colorado Springs-Hyderabad 2009.
179. **KREIDER, Alan**: The Change of Conversion and the Origin of Christendom, Trinity Press, Harrisburg 1999.
180. **KRUHOFFER, Gerald**: Der Mensch – Das Bild Gottes. Vandenhoeck-Ruprecht, 1999.
181. **KULCSÁR Zsuzsa**: Egészségpszichológia, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 1998.
182. **KUTCHER, S./ KUSUMAKAR, V./ LeBLANC, J./ SANTOR, D./ LAGACE, D./ MOREHOUSE, R.**: The characteristics of asymptomatic female adolescents at high risk for depression: the baseline assessment form a prospective 8-year study. In: Journal of Affective Disorders. Vol.79. Issues 1-3. 2004. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
183. **LAMES, Gundo**: Schulseelsorge als soziales System. Ein Beitrag zu ihrer praktisch-theologischen Grundlegung, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart-Berlin-Köln 2000.
184. **LAMMER, Kerstin**: Den Tod begreifen. Neue Wege in der Trauerbegleitung. 2. Aufl. Neukirchener Verlag 2004.
185. **LAWRENCE, R.T.**: Measuring the Image of God: The God Image Inventory and the God Image Scales. In, Journal of Psychology and Theology, 1977.
186. **Legea Educatiei Nationale**. In: Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I. Anul 179. (XXIII), nr 18. Luni, 10 ianuarie 2011. Titlul I. Art.13. és Art.16.
187. **LENTNER, Rudolf**: Feste feiern will gelernt sein. Liturgisches Lernen in der Schule. In: Mitteilungen. Zeitschrift der Religionslehrerinnen und -lehrer der Erzdiözese Salzburg. 2/2011.
188. **LESSING, Eckhard**: Theologische Realenzyklopadie 12. Szócikk: Geist/Heiliger Geist/Geistesgaben V Dogmatisch un Ethisch.
189. **LÉVY-GARBOUA, L./ LOHÉAC, Y./ FAYOLIE, B.**: Preference formation, school dissatisfaction and risky behavior of adolescents. In: Journal of Economic Psychology. Vol.27, Issue 1. 2006. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
190. **LEYMANN, H.**: Mobbing. Psyhoterror am Arbeitsplatz und wie man sich dagegen wehren kann. Reinbek, Rowohlt 1993.
191. **LIEDELOFF, Jean**: Az elveszett boldogság nyomában. Kétezeregny Kiadó, 2007.
192. **LIEFFIJN, R.**: Studeren onder invloed. Gezinsopvattingen onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen. In: LIEFFIJN, R./ VERKADE, J.A./ JANSSEN, J.: Ontwikkelingsproblemen bij tieners. Maatschappelijke ontwikkelingen in relatie tot problemen bij adolescenten. Ammersfoortse Studies 19. Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden 1995.
193. **LINDBERG, L.D./MADDOW-ZIMMET, I.**: Consequences of Sex Education on Teen and Young Adult Sexual Behaviors and Outcomes. In: Journal of Adolescent Health. Vol.51, Issue 4. 2012. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
194. **LOHSE, Timm H.**: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2003.
195. **LOSONCZI Ágnes**: A legnagyobb életforduló: a gyerekvárás, szülés, születés – a társadalomkutató szemével. In: Várandósság, születés és gyermeknevelés a magyarországi kultúrákban, Kongresszusi Tanulmánykötet, Anumula Kiadó,

- Budapest, 1999.
196. **LÖBLE, Markus/METZGER, W./HOHLOCH, U./NAUMANN, A./FELBEL, D:** Tod und Sterben in der Vorstellung von Kindern und Jugendlichen. In: Fortbildung Krisenintervention, 23.Jhrg.10/2000.
 197. **LUHMANN, Niklas:** Bevezetés a rendszerelméletbe. Gondlat Kiadó, Budapest 2006.
 198. **LUTHER Márton:** A világi felsőségről. W.A. XI.251 12-13.
 199. **M.L. HOFFMAN:** Vom Empathischen Mitleiden zur Solidarität, in: G. SCHREIER (szerk): Moralische Entwicklung und Erziehung, Aachen, 1993.
 200. **MACH, Barbara Staedtler:** Kinderseelsorge, Vandenhoeck - Ruprecht 2004,
 201. **MacMARTIN, Clare:** Disclosure as Discourse. In: Theory and Psychology, Vol. 9. (4), 1999. Forrás: www.sagepublications.com Forrás: 2011.11.
 202. **MADARAS Piroska:** A Marosvásárhelyi Kollégium háború utáni évei. Részletek Madaras Piroska: A Marosvásárhelyi Ev. Református Kollégium története 1944-1984 című, a marosvásárhelyi Mentor Kiadónál előkészületben levő könyvéből. In: Magiszter, pedagógusok szakmai-módszertani folyóirata, Romániai Magyar Pedagógus Szövetség, 1/2008. Forrás: www.rmpsz.ro Letöltés ideje: 2013.05.
 203. **MALBON, K.M./ OJONG, T./ SACK, A.N.:** 20. Access To Sexual Health Education and Care for Adolescents: Using Technology. In: Journal of Adolescent Health, Vol.50, Issue 2. 2012. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
 204. **MARGITICS Ferenc és PAUWLIK Zsuzsa:** Megküzdési stratégiák preferenciájának összefüggése az észlelt szülői nevelői hatásokkal. Magyar Pedagógia 106. évf. 1.sz. 2006.
 205. **MARTOS Tamás:** Vallásosság és az értelmes élet pszichológiája. In: Vallásosság és személyiség, Szerk: Horváth Szabó Katalin. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 2007.
 206. **MAXWELL, Ian Douglas:** Civilisation or Christianity? The Scottish Debate on Mission Methods, 1750-1835. In: STANLEY, Brian (Edit.): Christian Missions and the Enlightenment, Curzon Press Ltd, Richmond, Surrey, U.K.; Grand Rapids, Michigan/Cambridge, U.K. 2001.
 207. **McDONALD, A. BECK, R.-ALLISON, S.-NORSWORTHY, L.:** Attachment to God and Parents: Testing the Correspondence vs. Compensation Hypotheses. In: Journal of Psychology and Christianity, , Vol 24, No.1. 2005.
 208. **McGRATH, Alister:** Bevezetés a keresztény teológiába, Osiris Kiadó, Budapest 2002.
 209. **McLEOD, Hugh:** Separation of Church and State: An Elusive (Illusive?) ideal. In: GABRIEL, K./ GARTNER, C./ POLLACK, D.(Hrgg.): Umstrittene Sakularisierung. Soziologische und historische Analysen zur Diferenzierung von Religion und Politik, Berlin University Press 2012.
 210. **MENDL, Hans:** Schulpastoral. Schulpadagogische, theologische und religionspadagogische Rahmendaten. In: JUNG, Martina/KITTEL, Joachim: Schulpastoral konkret. Verlag Haus Altenberg, 2004.27-30. V.ö. LAMES, Gundo: Schulseelsorge als soziales System. Ein Beitrag zu ihrer praktisch-theologischen Grundlegung. Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart-Berlin-Köln 2000.
 211. **MENDLE, J./TURKHEIMER, E. /EMERY, R.:** Detrimental Psychological Outcomes Associated with Early Pubertal Timing in Adolesnet Girls. In: PMC 2010.August 24. (PMCID:PMC2927128) Letöltés helye: www.ncbi.nlm.gov Letöltés ideje: 2013.04.
 212. **MERTES, Klaus P.:** Schulseelsorge. Anregungen zur Praxix. In: JUNG, Martina/KITTEL, Joachim: Schulpastoral konkret. Verlag Haus Altenberg, 2004.
 213. **MEYERBERG, Jan:** Seelsorge als Prozess. Eine empirische Studie zum Kompetenz-

- und Berufsprofil von Seelsorgerinnen und Seelsorgern. In: Studien zur Theologie und Praxis der Seelsorge, Bd49. Echter Verlag, Würzburg 2002.
214. **MINUCHIN, S./ ROSMAN, B.L./ BAKER, L.:** Pszichoszomatikus családok. Animula Kiadó, Budapest 1995/22.
215. **MINUCHIN, Salvador:** Családok és családterápia. Animula Kiadó, Budapest 2006.
216. **MOON, Garry W.:** Spiritual Direction and the Care of Souls. IVP 2004
217. **MORGENTHALER, Christoph:** Rezension zu Klaus Winkler: Seelsorge. In: Wege zum Menschen, Jg. 51. 1999.
218. **MORGENTHALER, Christoph:** Systemische Seelsorge. Impulse der Familien- und Systemtheorie für die kirchliche Praxis. Kohlhammer Verlag Stuttgart 1999.
219. **MÖHRING, Britta/SCHNEIDER, Evelyn:** In der Schulseelsorge ressourcenorientiert Gespräche führen. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias (szerk): Qualifizierung Schulseelsorge. Comenius Institut, Münster 2009.
220. **MÖLLER, Christian:** Einführung in die praktische Theologie, Francke Verlag, Tübingen 2004.
221. **NAURATH, Elisabeth:** Seelsorge als Leibsorge. Perspektiven einer leiborientierten Krankenhausseelsorge. Stuttgart-Belin 2000.
222. **NEBEHAY, A/ GEYERHOFER, S./ WOLF, F.:** A rendszerszemléletű terápia története. In: BRANDL-NEBEHAY, A./ RAUSCHER-GFÖHLER, B./ KLEIBEL-ARBEITHUBER, J. (szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2007.
223. **NÉMETH Dávid:** A lelkiismeret működésének pszichológiája. In: Collegium Doctorum, 2006.
224. **NÉMETH Dávid:** Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkigondozásban. Kálvin Kiadó, 1993.
225. **NEUSCHAFER, Reiner Andreas:** Das brennt mir auf der Seele. Anregungen für eine seelsorgliche Schulkultur. Vandehoek-Ruprecht Göttingen 2007.
226. **NEY, Philip G./ PEETERS-NEY, Marie A.:** Abortusztúlélők, Agape Életvédő Alapítvány-Koinónia, Kolozsvár 2001.
227. **NIPKOW, Karl Ernst:** Erwachsenwerden ohne Gott? Gotteserfahrung im Lebenslauf. Chr. Kaiser Verlag, München 1986.
228. **NIPKOW, Karl Ernst:** The Human Image of God – Reflections on a Paradox. In: ZIEBERTZ, Hans Georg: The Human Image of God, Koninklijke Brill, Leiden, 2001.
229. **NOORT, Gerrit, PAAS, Stefan, ROEST, de Henk, STOPPELS, Sake:** Als een kerk opnieuw begint. Boekencentrum, Zoetermeer 2008.
230. **NURMI, Jan-Erik/PULHAINEN, Harry:** The changing parent-child relationship, self-esteem and intelligence as determinants of orientation to the future during early adolescence. In: Journal of Adolescence, Vol.14. 1991/1, Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
231. **NYITRAI Erika: Az érintés hatalma. AduPrint Kiadó, 2011.**
232. **OERTER, R./ DREHER, R.:** Das Jugendalter. In: OERTER, R. /MONTADA, L. (Szerk.): Entwicklungspsychologie. Ein Lehrbuch. Weinheim 1995.
233. **OERTER, Rolf/ MONTADA, Leo:** Entwicklungspsychologie, Psychologie VerlagsUnion, Weinheim, 1995.
234. **OLIVER, Pamela H./GUERIN, Diana Wright/COFFMANN, Jaqueline K.:** Big five parental personality traits, parenting behaviors, and adolescent behavior problems: A mediation model. In: Personality and Individual Differences, Vol. 47. Issue 6. 2009. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
235. **OLVEUS, Dan:** Gewalt in der Schule. Was Lehrer und Eltern wissen sollten. - un dtun

- können. 3. Aufl. Bern 2002.
236. **OMAN, D./ THORESEN, C.E.:** „Does Religion Cause Health?": Differing Interpretations and Diverse Meanings. In: *Journal of Health Psychology*, Vol.7.(4) 2002.
237. **ÓNODY Sarolta, VIKÁR György:** A krízis. In: *Életesemények lelki zavarai*. Szerk: PÁVEL Magda, Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd Alapítvány, Budapest, 2005.
238. **OPPENHAUSER, Viktoria Munk:** Schulinternes Notfallmanagement und mögliche Rolle der Schulseelsorge aus Sicht einer Schulpsychologin. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias (szerk): *Qualifizierung Schulseelsorge*. Comenius Institut, Münster 2009.
239. **OTTO, Rudolf:** *A szent, Osiris Könyvtár, Budapest 2001.*
240. **PAAS, Stefan:** Post-Christian, Post-Christendom and Post Modern Europe: Towards the Interactions of Missiology and the Social Sciences, *Mission Studies 28.nr1*. BRILL, 2001.
241. **PAAS, Stefan:** The Crisis of Mission in Europe – Is There a Way Out? In: *Scandinavian Evangelical E-Journal 2012/3*. Forrás: www.see-j.net/index.php/SEE-J/article/view/130/122 Letöltés ideje: 2012.11.
242. **PAAS, Stefan:** The Making of a Mission Field: Paradigms of Evangelistic Mission in Europe. In: *Exchange: Journal of Missiological and Ecumenical Research*. Volume: 41: 1, 2012.
243. **PAAS, Stefan:** *Vrede Stichten: Politieke meditatie*, Boekzentrum, Zoetermeer 2007.
244. **PAAS, Stefan:** Missionaire ecclesiologie in een tijd van individualisering. In: *Theologia Reformata 54.4*, 2011
245. **PANNENBERG, Wofhart:** *Anthropology in Theological Perspective*, The Westminster Press, Philadelphia, 1985.
246. **PANNENBERG, Wofhart:** *Christianity in a Secularized World*, SCM Press, London 1988.
247. **PATTON, G./SELZER, R./COFFEY, C./CARLIN, J.WOLFE, R.:** Onset of Adolescent eating disorders: population based cohort study over 3 years. *BMJ* 1999. Forrás: www.bmj.com Letöltés ideje: 2013.04.
248. **PELKONEN, M./ MARTTUNEN, M./ KAPRIO, J./ HUURRE, T./ ARO, H.:** Adolescent risk factors for episodic and persistent depression in adulthood. A 16-year prospective follow-up study of adolescents. In: *Journal of Affective Disorders*. Vol.106, Issues 1-2. 2008.
249. **PETERMANN, Anna-Christina:** *Schulseelsorge – ein junges kirchliches Handlungsfeld im Schulalltag un in Krisenzeiten*. LIT Verlag, Berlin 2011.46-53.
250. **PFOHL, William:** Top Ten Things to Consider in a Crisis. Die 10 wichtigste Dinge, Die man bei einer Krise berücksichtigen sollte (Ford: Hans Georg/Jonathan Haehnel Pfaffenhofen). 2008. Forrás: www.schulpastoral.drs.de/pastoralpraxis/krisenseelsorge Letöltés ideje: 2013.04.
251. **PINCUS, L./ DARE, C.:** *Titkok a családban. A meghitt kapcsolatok rejtett rétegei*, Animula Kiadó, Budapest 2007.
252. **PIPER, Hans-Christoph:** *Meghívás beszélgetésre*. Vandenhoeck u. Ruprecht Verlag, Göttingen, Debrecen, 2003.
253. **PLESSNER, Helmuth:** *Conditio Humana*, in: *Gesammelte Schriften*, Suhrkamp, 1983.
254. **PONGRATZ, Ludwig:** *Padagogik im Prozess der Moderne. Studien zur Sozial-und Theoriegeschichte der Schule*, Weinheim, 1989.
255. **RANSCHBURG, Jenő:** *Félelem, harag, agresszió*. Nemzeti Tankönyvkiadó,

- Budapest 2004.
256. **RIZZUTO, A. M.:** The Birth of the Living God. A Psychoanalytic Study, The University of Chicago Press, 1979.
257. **RIZZUTO, A.M.:** Critique of the contemporary literature in the scientific study of religion. Paper presented at the annual meeting of the Society for the Scientific Study of Religion, New York, 1970, (www.godimage.org/rizzuto.pdf.)
258. **ROBU Magda – MARTOS Tamás:** Istenkép és vallásosság. In Vallásosság és személyiség, Szerk: Horváth Szabó Katalin. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 2007.
259. **ROTHGANGEL, Martin:** Kindesmissbrauch/Gewalt in der Familie. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
260. **RUSSINGER, Ulrike:** Evészavarok. In: BRANDL-NEBEHAY, A./RAUSCHER-GFÖHLER, B./KLEIBEL-ARBEITHUBER, J.(szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd alapítvány, Budapest 2007.
261. **RÜTTIGER, Gabriele:** Schulpastoral an kirchlichen Schuléen: Christsein leben und erleben. In: JUNG, Martina/KITTEL, Joachim: Schulpastoral konkret. Verlag Haus Altenberg, 2004.
262. **RÜTTIGER, Gabriele:** Vom Umgang mit Tod und verschiedenen Religionen und die Bestattung Verstorbener ohne Religionszugehörigkeit. In: Evangelisch-Lutherische Kirche in Bayern, Katholisches Schulkommissariat in Bayern (szerk): „Wenn der Notfall eintritt.“ Ein Handbuch für den Umgang mit Tod und anderen Krisen in der Schule, Heilsbronn 2008.
263. **SALLAY Hedvig-MÜNICH Ákos:** Családi nevelési attitűdök percepciója és a self-fejlődéssel való összefüggései. In: Magyar pedagógia 99.évf. 2. szám. 1999.
264. **SALLINEN, Marjukka/KINNUNEN, Ulla/RÖNKA, Anna:** Adolescent's experiences of parental employment and parenting: connections to adolescents' well being. In: Journal of Adolescence, Vol. 27, Issue 3. 2004.
265. **SAUTER, Gerhard:** Das verborgene Leben. Eine theologische Anthropologie. Gütersloher Verlagshaus, Gütersloh, 2011.
266. **SÁVAI János:** A lelkipozíció elmélete és gyakorlata. Készült a Humán erőforrás – fejlesztési Operatív Program támogatásával, a HEFOP-3.3.1.-P-2001-06-0019/1.0 projekt keretében. Forrás: www.gfhf.hu Letöltés ideje: 2013.04.
267. **SCHAFER, Andrea:** Pneumadramatik. Entwurf einer Dramatischen Theologie des Geistes. Fachbereich 1. Katholische Theologie (Systematische Theologie) Geistetswissenschaften der Universität Duisburg-Essen. PhD disszertáció. 2009. Forrás: www.duepublico.uni-duisburg-essen.de. Letöltés ideje: 2013.03.
268. **SCHARFENBERG, Joachim:** Seelsorge als Gespräch. Zur Theorie und Praxis der Gesprächsführung. 5. Aufl. Vandenhoeck – Ruprecht, Göttingen 1992.
269. **SCHERER, James A:** Gospel, Church, & Kingdom: Comparative studies in world mission theology, Wipf and Stock: Eugene 1987.
270. **SCHILLAK, Wolfgang:** Gewissen und Identität, Peter Lang, Frankfurt am Main-Bern-New York, 1986.
271. **SCHMITT, Hanspeter:** Sozialität und Gewissen, Lit Verlag, Wien, 2008.
272. **SCHMITZ, Stefan:** Was macht die Kirche in der Schule? Religionsunterricht und Schulpastoral 30 Jahre nach dem Würzburger Synodenbeschluss. In: COLLET, G./METTE, N./SCHMALZE, U./STEINKAMP, H (Szerk): Theologie und Praxis, Lit Verlag Münster, Bd. 18.
273. **SCHNEIDER-FLUME, Gunda:** Perfektionierte Gesundheit als Heil? Theologische

- Überlegung zu Ganzheit, Heil und Heilung. In: Wege zum Menschen, Vol.61, No 2, Vandenhoeck-Ruprecht, 2009.
274. **SCHNEIDER-HARPPRECHT, Christoph**: Geleitwort. In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias (szerk): Qualifizierung Schulseelsorge. Comenius Institut, Münster 2009.
275. **SCHOLZE, Margaret**: Terápiás rendszerek – terápiás kapcsolat/magatartás. In: BRANDL-NEBEHAY, A./ RAUSCHER-GFÖHLER, B./ KLEIBEL-ARBEITHUBER, J. (szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2007.
276. **SCHUETZE, Pamela/EIDEN, Rina Das**: The relationship between sexual abuse during childhood and parenting outcomes: Modeling direct and indirect pathways. In: Child Abuse and Neglect, 29. 2005. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
277. **Schulpastoral als lebensraumorientierte Seelsorge**. In: Katechetische Blätter, 2. 2007.
278. **SCHULZE, Gerhard**: Die Erlebnisgesellschaft. Kulturosoziologie der Gegenwart. Campus Verlag, Frankfurt/Main 1992.
279. **Schüler-SMD: Der Notfalbaukasten**. Hilfen für den Umgang mit Krisen in der Schule. Forrás: www.smd.org Letöltés ideje: 2013.04.
280. **SCHWEITZER, Friedrich**: Distorted, Oppressive, Fading Away? The Dialogical Task of Practical Theology, and the Human Image of God. In: ZIEBERTZ, Hans Georg: The Human Image of God, Koninklijke Brill, Leiden, 2001.
281. **SCHWEITZER, Friedrich**: Vallás és életút. Kálvin Kiadó, Budapest 1999.
282. **Schwerpunkte kirchlicher Verantwortung im Bildungsbereich**. In: Gemeinsame Synode der Bistümer in der Bundesrepublik Deutschland 1971-1975. Forrás: www.dbk.de. Letöltés ideje: 2011.11.
283. **SEIBT, Markus**: Schulpastoral an berufsbildenden Schulen des dualen Schulsystems. LIT Verlag, Berlin 2008.
284. **Sekretariat der Deutschen Bischofskonferenz** (Hrsg): Schulpastoral – der Dienst der Kirche an den Menschen im Handlungsfeld Schule. Bonn 1996.
285. **SELVINI-PALAZZOLI, M./ BOSCOLO, L./ GECCHIN, G./ PRATA, G.:** Hipotézis készítés, cirkularitás és neutralitás: a családterápiás ülés vezetésének három vezérelve. In: BÍRÓ Sándor, KOMLÓSI Piroska (szerk): Családterápiás Olvasókönyv. 1. Animula Kiadó, Budapest 2001.
286. **SHAH, Hanne**: Vom Umgang mit Trauer in der Schule. Handreichung für Lehrkräfte und Erzieher/innen. Ministerium für Kultus Jugend und Sport Baden-Württemberg (Hrsg), Stuttgart 2008.
287. **SHAREY, J./ REIMER, J./Kohlberg, L.:** The Kibbutz as a model for moral education: A longitudinal cross-cultural study. In: Journal of Applied Developmental Psychology. Vol. 6, Issues 2-3. 1985. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
288. **SHERMA, R./FREDMAN, N.:** Strukturális technikák pár- és családterápiában. Animula Kiadó, Budapest 2007/8.
289. **SIEGEL, Judith**: A bizalom helyreállítása. Tárgykapcsolati párterápia, Animula Kiadó, Budapest 2004/11.
290. **SIMONS, Dominique/WURTELE, Sandy**: Relationship between parent's use of corporal punishment and their children's endorsement of spanking and hitting other children. In: Child Abuse and Neglect. Vol 34, Issue 9. 2010. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés ideje: 2013.04.
291. **SMITH, David**: Mission After Christendom. Darton Longman Todd LTD, London

- 2003.
292. **SMITH, Stacy**: Exploring the Interaction of Trauma and Spirituality. In: *Traumatology*, Vol. 10. No. 4. 2004. Forrás: www.sagepublication.com Letöltés ideje: 2011.11.
293. **STAEDTLER-MACH, Barbara**: Kinderseelsorge. Seelsorge mit Kindern und ihre pastoralpsychologische Bedeutung. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2004.
294. **STANLEY, Brian CF.**: Christian Missions and the Enlightenment. Erdemans: Grand Rapids 2001.
295. **STARK, Rodney**: Efforts to Christianize Europe, 400-2000. In: *Journal of Contemporary Religion*, 2001.Nr:16.1.
296. **STIGLBAUER, B./GNAMBS, T./ GAMSJAGER, M./ BATINIC, B.**: The upward spiral of adolescents' positive school experiences and happiness: Investigating reciprocal effects over time. In: *Journal of School Psychology*, Vol. 51, Issue 2. 2013. Forrás: www.sciencedirect.com Letöltés: 2013.04.
297. **STORATH, Roland/ENGELBRECHT, Arthur**: Krisensituationen, Gewalt un Tod in der Schule. In: *Schulverwaltung Spezial 1/2004*. Forrás: www.schule-bw.de/lehrkraefte/beratung Letöltés ideje:2013.04. valamint
298. **STORCZ Judit- DÁNOS Lászlóné**: PIC és korai kötődés, in: *Várandósság, születés és gyermeknevelés a magyarországi kultúrákban*, Kongresszusi Tanulmánykötet, Anumula Kiadó, Budapest, 1999.
299. **SÜLE Ferenc**: Az életerő forrásai a családban. Szent István Társulat, Budapest 2009.
300. **SÜLE Ferenc**: Családi élet és lelki egészség, Magyarországi Evangélikus egyház Missziói Bizottsága, Budapest 2006.
301. **SÜLE Ferenc**: Valláspatológia, Gyuró Art-Press, Szokolya 1997.
302. **SZABÓ Éva, LŐRINCZI János**: Az iskola légkörének lehetséges pszichológiai mutatói. In: *Magyar Pedagógia*, 98. évf. 3.sz. 1998. Forrás: www.magyarpedagogia.hu Letöltés ideje: 2013.04.
303. **SZÉKELY Iлона**: Tárgykapcsolat elmélet családterápiában. Animula Kiadó, Budapest 2003/10.
304. **SZŐNYI Gábor, FÜREDI János** (szerk): A pszichoterápia tankönyve, Medicina Könyvkiadó ZRT, Budapest, 2008.
305. **THAILHEIMER, Beate**: Aufbau von Schulpastoral vor Ort – Konzeptentwicklung. In: *Kirichliche Arbeitstelle für Fernstudien/Theologie im Fernkurs bei der Domschule Würzburg* (Hrsg): *Schulpastoral Befähigung zum Dienst von Christinnen und Christen in der Schle. StE VIII. Würzburg*, 1998.
306. **THAILHEIMER, Beate**: Blick zurück – Blick nach vorne. In: *Lebendige Seelsorge*, 2003/2.
307. **THIESELTON, Anthony C.**: Interpreting God and the Postmodern Self. On Meaning, Manipulation and Promise, T&TClark, Edingburgh 1995.
308. **THOMA, Christoph**: Gyerekek és fiatalok feltűnő viselkedésmódjai. In: **BRANDL-NEBEHAY, A./RAUSCHER-GFÖHLER, B./KLEIBEL-ARBEITHUBER, J.**(szerk): *Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egytem Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd alapítvány*, Budapest 2007.
309. **THURNEYSSEN, Eduard**: Die Lehre von der Seelsorge. Kaiser Verlag, 1948.
310. **TILLICH, Paul**: *Rendszeres Teológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
311. **TISCHLER, Günther**: Wenn das Überleben gelingen soll, in: **Hubert WINDISCH** (szerk): *Mut zum Gewissen*, Verlag Friedrich Pustet, Regensburg, 1987.
312. **TÓTH Béla**: Második rendbéli bevezetés. In: *Educatio*, szerk. Sáska Géza, 2004/2. Forrás: <http://www.hier.iif.hu> Letöltés ideje: 2011.11.
313. **TÓKÉS Attila**: A Kolozsvári Református Kollégium története 1918-1948. In:

- Buzogány Dezső-Ősz Sándor Előd (szerk): Alma Mater, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 2006.
314. **TREAGOLD, Richard**: Transcendent Vocations: Their Relationship to Stress, Depression and Clarity of Self-Concept. In: Journal of Humanistic Psychology, Vol.39. No. 1. 1999. Forrás: www.sagepublication.com Letöltés ideje: 2011.04.
315. **TZSCHEETSCH, W.**: Die Bildungsherausforderung: Religionsunterricht ind Schulpastoral als Aufgabe für die Kirche. In: BURKARD, J./WEHRLE, P. (Szerk): Schulkultur mitgestalten. Pastorale Anregungen
316. **UPSON, Paul**: Játék, munka és identitás. In: ANDERSON, Robin-DARTINGTON, ANNA: A serdülés vihara klinikus szemmel, Animula Kiadó, Budapest,2007.
317. **VAN DER MEULEN, H.C.**: De pastoor als reisgenoot. Pastoraal-theologische gedachten over geestelijke begeleiding. Uitgeverij Boekcentrum, Zoetermeer.2004.
318. **VEKERDY Tamás**: Az iskola betegít? Saxum Kiadó 2004.
319. **VERGOTE, Antoine**: Büntudat és vágy, Semmelweis Egyetem-Párbeszéd Alapítvány, Budapest, 2008.
320. **VERGOTE, Antoine**: Valláslélektan, Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2001.
321. **VERMA, Suman-MARIA, Madelene Sta.**: The Changing Global Context of Adolescent Spirituality. In: The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence, Edit: ROELKEPARTAIN-KING-WAGENER-BENSON, Sage Publications Thousand Oaks London New Delhi 2006.
322. **VETŐ Lajos**: Tapasztalati valláslélektan, Egyetemi nyomda, Budapest, 1965.
323. **VIERLING-IHRIG, Heike**: Was hat die Kirche von der Schulseelsorge? In: DAM, Harmjan/SPENN, Matthias: Evangelische Schulseelsorge. Hintergründe, Erfahrungen, Konzeptionen. Comenius Institut, Münster 2/2010.
324. **VIKÁR György**: Az ifjúkor válságai. Animula Kiadó, Budapest 1999.
325. **VIETH, Victor I.**: What Would Walther Do? Applying Law and Gospel to Victims and Perpetrators of Child Sexual Abuse. In: Journal of Psychology §Theology. Vol. 40.No.4. 2012. Forrás: www.journals.biola.edu Letöltés ideje: 2013.06
326. **Viktor FRANKL**: Orvosi lélegkondozás, Úr, 1997.
327. **WAAP, Thorsten**: Gottebenbildlichkeit und Identitat. Zum Verhältnis von theologischer Anthropologie un Humanwissenschaft bei Karl Barth und Wolfhart Pannenberg, Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
328. **WAGNER-RAU, Ulrike**: Seelsorge als Gespräch. Relecture eines Klassikers der Pastoralpsychologie. In: Wege zum Menschen, Vol60, No.1. Vandenhoeck-Ruprecht, 2008.
329. **WALLS, Andrew E.**: The Eighteenth-Century Protestant Missionary Awakening in Its European Context. In: STANLEY, Brian (Edit.): Christian Missions and the Enlightenment, Curzon Press Ltd, Richmond, Surrey, U.K.; Grand Rapids, Michigan/Cambridge, U.K. 2001.
330. **WALTER, Gerhard**: Megoldásközpontú és narratív kezdeményezések a rendszerszemléletű terápiában. In: BRANDL-NEBEHAY, A./ RAUSCHER-GFÖHLER, B./ KLEIBEL-ARBEITHUBER, J. (szerk): Rendszerszemléletű családterápia. Alapok, módszerek, és aktuális trendek. Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet-Párbeszéd Alapítvány, Budapest 2007.
331. **WASSILL, Petra**: Schulseelsorgerliche Begleitung für Kinder in der Phase von Trennung und Scheidung. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
332. **WEISSENBERGER, Clemens**: Schulseelsorge und Schulpastoral – unterschiedliche begriffe für denselben Inhalt? In: Wege zum Menschen, Vol59, No.3. Vandenhoeck-Ruprecht, 2007

333. **WERMKE, Michael**: Schulseelsorge – eine praktisch-theologische und religionspädagogische Grundlegung. In: KOERRENZ, Ralf/WERMKE, Michael (szerk): Schulseelsorge. Ein Handbuch. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 2008.
334. **WIEFEL-JENNER, Katharina**: Seelsorge und Mobbing. Überlegungen zu einem brisanten Thema in der Arbeitswelt. In: Wege zum Menschen, Vol 61.No1. Vandenhoeck-Ruprecht, 2009.
335. **WINKLER, Klaus**: Seelsorge. 2. Aufl. De Grüyter, Berlin-New York 2000.
336. **WINKLER, Klaus**: Seelsorgebuch, Gruyter 2000.
337. **WITT-LOERS, Stephanie**: Trauernde Jugendliche in der Schule. Vandenhoeck-Ruprecht GmbH, Göttingen 2013.
338. **WOLFF, Hans Walter**: Az Ószövetség antropológiája, Harmat Kiadó-PRTA, Budapest, 2001.
339. **WOLTERS, W.H.G.**: Suicide bij adolescenten. Herkenning van signalen en eerste opvang. In: WOLTERS, W.H.G./ DIEKSTRA, R.F.W./ KIENHORST, C.W.M. (red.): Suicidaal gedraag bij kinderen en adolescenten. Ambo/Baarn 1987.
340. **WRIGHT, Christopher J.**: The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative, InterVarsity Press 2006
341. www.insse.ro,
342. www.unicef-irc.org,
343. **YEAGER, D.S./ BUNDICK, Matthew**: The Role of Purposeful Work Goals in Promoting Meaning in Life and in Schoolwork During Adolescence. In: Journal of Adolescent Research, Vol. 24.No.4. 2009. Forás: www.sagepublications.com Letöltés ideje: 2011.11.
344. **ZIEGLER, Gerd W.**: Der LAK meldet sich zu Wort. In: Pädagogisch Theologisches Zentrum der Evangelischen Landeskirche in Württemberg (szerk): Evangelische Schulseelsorge – Positionen und Perspektiven. Ein Mutmachung, Stuttgart 2009.
345. **ZIEMER, Jürgen**: Seelsorgelehre, Göttingen 2000,
346. **ZIEMER, Jürgen**: Seelsorgelehre. Eine Einführung für Studium und Praxis.2.Aufl. Göttingen, 2004.
347. **ZUSCHLAG, Berndt**: Mobbing – Schikane am Arbeitsplatz. Erfolgreiche Mobbing-Abwehr durch systematische Ursachenanalyse. Verlag für Angewandte Psychologie, Göttingen 1994.